

අපි අපේ ජීවිත තේරුම් ගනිමු

පුජ්‍ය කිරිඳිගොඩ ඤාණානන්ද හිමියන් ගේ ධර්ම දේශනා

දෙවනම සිරිවර්ධන

පොල්ගහවෙල වඩුවාව මහමෙවුනා භාවනා අසපුරේ දී පුජ්‍ය කිරිඳිගොඩ ඤාණානන්ද හිමියන් පැවැත්වූ ධර්මදේශනා මාලාවක තවත් කොටසකි මේ. මුල් කොටස පසුගිය සතිවල පල විය.)

ඊළඟට අපි ශ්‍රී සද්ධර්මය කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති වන හැටි කතා කරමු. ධර්මය කියන්නේ බුදු රජාණන්වහන්සේ සම්බුද්ධත්වයට පත්වෙලා ප්‍රකාශ කළ දේ. ඒ ධර්මය අප ඇසුවොත්, අසා දරා ගන්නොත් ඒවා අප සිත් තුළින් විමසා බැලුවොත් අපට කුමක්ද සිදුවන්නේ. අපිත් ඒ ධර්මය දකිනව. එවිට අප මිඳෙනව. මිඳෙන්නේ මොනවායින් ද? සංයෝජනයන්ගෙනුයි මිඳෙන්නේ. සංයෝජන කියන්නේ එකට යෙදුණු දේ එකට යෙදුණු දේ වශයෙන් බුදු හිමියෝ සංයෝජන දහයක් පෙන්වුව. ඒ දහය කවුරුත් දන්නවනේ.

ඉතින් ඒකේදී අර මුලින් තියෙන සක්කාය දිට්ඨි, සීලබ්බත පරාමාස, විචිකිට්වා, කියන මේ තුන මත තමයි කෙනෙකුගේ ජීවිතයේ අනෙක් සියලු සංයෝජන ගොඩ නැගෙන්නේ. ඉතින් මේවා ඔක්කොම ටිකෙන් ටික කැඩල යනව අර ධර්මය අපේ ජීවිතවලට පුරුදු කර ගන්නොත්.

දහම් ගුණ

ඒ ධර්මය ස්වාභාවිකයි. ඒ කියන්නේ මුල, මැද, අග, කිසිම පරස්පරයක් නැහැ. මනාකොට දේශනා කරල තියෙනව. බොහෝම පිරිසිදුයි. මේ ජීවිතේ දීම අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්. සන්දිට්ඨිකයි. හැම කාලයකටම පොදුයි. අකාලිකයි. කාලයකට සීමා කරන්න බැහැ. ඒ වගේම ඇවිත් බලන්න කියල කියන්න පුළුවන් ඒකි පස්සිකයි. හැබැයි තමා තුළිනුයි බලන්න මින. මිපතයිකයි. බුද්ධිමත් අය තමයි මේ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂකර ගන්නේ. පව්වන්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤාහිති. ඉතින් ඒ ධර්මය තමයි මේ අපි අහන්නේ. මේ ධර්මය අහන කොට මේ ධර්මය මට අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්. මේ තම නවාගත ධර්මයට තමයි කියල අපේ හිතේ ශ්‍රද්ධාවක් ඇති වෙනවා නේද? අන්න ඒක තමයි ධර්මය කෙරෙහි ඇති ශ්‍රද්ධාව. ඒ ධර්මය ඒ විධියටම අනුගමනය කළොත් අපට සංසාරෙන් මිඳෙන්න පුළුවන්. මොකද සංසාරෙන් මිදුණු පිරිසක් හිටිය. රහතන් වහන්සේලා අනාගාමි, සකදගාමි, සෝනාපන්න ආර්යයන් වහන්සේලා කියල. මෙන්න මේ තෙරුවන කෙරෙහි අපේ හිතේ ඇතිවන අවංක පැහැදීම සෙලවෙන්නේ තැනි විශ්වාසය අපට තියෙනව තම ඔන්න අපට තියෙනවා හික්මුණු කෙනෙකුගේ ශක්තියක්. මේ සේබ බලයක්.

හිරි ඔත්තප්ප

ඊළඟට අපි හිරි ඔත්තප්ප ගැන කතා කරමු. හිරි ඔත්තප්ප තික්මෙන කෙනෙකුගේ ශක්තියක්. සේබ බලයක්. අකුසල ධර්ම ඇතිවෙන කොට අනේ මගේ හිතේ තවම මේ අකුසල ධර්ම ඇතිවෙනවා නේ, මගේ හිතේ තාම මේ දුර්වලකම් තියෙනවානේ,

කියන අදසමයි එයාගේ හිතට එන්නේ. ඒ ගැන එයාට ලප්ථාවක් තියෙනව. අනේ මේ අකුසල ධර්ම මගේ හිතේ තියාගන්නොත් මට හිත සුව පිණිස පවතින්නේ නැහැ. මට මේව අහිත පිණිස දුක් පිණිසයි පවතින්නේ. එහෙනම් මේ අකුසලයන් ගෙන් හිත මුදවගන්න මින කියල හිරියක් (ලප්ථාවක්) ඇති කරගෙන ඒ අකුසලයන්ගෙන් හිත මුදගන්නව. ඊළඟට හිතේ බයක් ඇතිවෙනව. මගේ හිතේ මේ අකුසල

ධර්ම බලපවත්වන වෙලාවක මම මැරුණොත් මට මොනව වෙයිද? ඔය විධියට බයවෙලා සංවර වෙනව. ඒක තමයි ඔත්තප්ප. ඊළඟට අකුසල ධර්මයන්ගෙන් හිත මුදවාගන්න විර්ය කරනව. ඒ කියන්නේ උපත් අකුසල ධර්මයන්ගෙන් හිත මුදවාගන්න වගේම හිතට ආපු නැති අකුසල ධර්ම එන්නට නොදී ඉන්න විර්ය කරනව. ඒ වගේම තමා තුළ ඇති සීලාදී කුසල ධර්මයන් වැඩි දියුණු කර ගන්නටත්, තමන්ට තවමත් ඇති කර ගන්නට බැරවුණු සද්ධාසීලාදී කුසල ධර්මයන් උපදවා ගැනීමට විර්ය කරනව. ඒ තමයි විර්යය. ඊළඟට එයා නුවණ පිහිටුවා ගන්නව. මේ නුවණ තිකම්ම තිකම් නුවණක් නොවෙයි. මේ නුවණ අපි පාතග්ගත භාවයෙන් මුදවන නුවණක්. ඒක තමයි මේ පව්විට සමුප්පාදය නොයෙක් අයුරින් සිහි කිරීමේ හැකියාව. ඒක තමයි පංච උපාදනස්කන්ධය. නොයෙක් අයුරින් දැකීමේ හැකියාව.

ඉන්ද්‍රිය ධර්ම

ලෝක ධර්මයක් හැටියට පවතින අතිත්‍ය, දුක්ඛ, අතාත්ම, නිලක්ෂණය දැකීමේ හැකියාව. මේක සුවිශේෂ නුවණක්. මේක ඉබේ පහල වෙන්නේ නැහැ. නවාගත ධර්මයේම පිලිසරණක් ඇති කරගත යුතු එකක්. ඒක තමයි පඤ්ඤ ඉතින් යමකු තුළ මේ පහ තිබුණොත් ඔහු කිසිසේත් ම හයවෙන්නේ නැහැ. ඒ ජීවිතය හතර අපායට වැටෙන පිලිවෙලට සකස්වෙන්නේ නැහැ. මේ ජීවිතය තුළ විකිත් ටික ඉන්ද්‍රිය ධර්ම වැඩෙනව. ඉන්ද්‍රිය ධර්ම කිව්වේ සද්ධා, විර්ය, සනි, සමාධි, පඤ්ඤ, සේබ බල ඇති අය තුළ තමයි ඉන්ද්‍රිය ධර්ම වැඩෙනේ. එතකොට අර ශ්‍රද්ධාව සේබ බල තියෙන අය තුළ (හික්මෙන අය) ඇතිවෙන්නේ ධර්මාවබෝධයේ පමණ-

ටයි. ධර්මය අවබෝධවන්න, අවබෝධවන්න ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙනවා. තියම ආකාරයේ සද්ධාව පිහිටන්නේ කා තුළ ද? සෝනාපන්න අය තුළ. සෝනා පන්න අය බුදු ගුණ හොදට ගඳුනනවා. ධර්මය කියන්නේ මොකක්ද කියල අවබෝධයක් තුළින්ම දන්නව. ආර්යයන් වහන්සේලා ගේ ගුණ, ඒ කියන්නේ මාර්ග එල ලාභී උත්තමයන් ගේ ගුණ හොදට ගඳුනනව. සෝනාපන්න අය අධිෂ්ඨානයකින් තමන්ගේ හිත සංවර කරගන්නව. ඒ සංවරය තමයි ආර්ය කාන්ත ශීලය. මෙන්න මේ හතර තියෙන අයට ධර්මයේ හැසිරීම නිසා සද්ධාදී ඉන්ද්‍රිය ධර්ම මැනවින් පිහිටනව. මේ ධර්මය ප්‍රතිඵල ලබාදෙන එකක්. වද නැහැ. (අවඤ්ඤා) ඒ කියන්නේ දැන් කෙසේද ගහක් වද පිදුනාම ඒකේ එල හටගන්නවද? නැහැ. එහෙම දෙයක් නොවෙයි මේ ධර්මය. මේක ප්‍රතිඵල තියෙන දෙයක්. මේක අකාලික දෙයක්. ඉතින් මෙන්න මේ විධියේ සේබ බල තියෙන අය ඊට පස්සේ තමන් තුළ ඇතිවන ඉන්ද්‍රිය ධර්ම දකින්න මහත්සි ගන්නව.

ඒ කොහොමද? තමන් තුළ සද්ධාව තියෙනව. තියෙන බව දන්නව. ඊළඟට සති කියන්නේ සතර සතිපට්ඨානය. දැන් අපි ස්කන්ධ ධාතු ආයතන වශයෙන් මේ ජීවිතය බෙද බෙද බලන කොට අපි සිතිය පිහිටුවල තියෙන්නේ කොහේද? පව්විට සමුප්පාදය තුළ. ඒක ධම්මානුපස්සනාව. අපි කාසික ඉරුම දිහා බලන් ඉන්නකොට සිතිය පිහිටුවල තියෙන්නේ ද? කය තුළ - ඒක කායානුපස්සනාව - හිතේ වෙතස්කම් දිහා බලන් ඉන්න කොට සිතිය පිහිටුවල තියෙන්නේ කොහේද? සිත තුළ ඒක චිත්තානුපස්සනාව. ආයතන මුල් කොට ගෙන ඇතිවන විදීම දිහා බලාගෙන ඉන්නකොට සිතිය පිහිටුවල තියෙන්නේ ඒ විදීමවල. ඒක වේදනානුපස්සනාව. මේක තමයි සතිපට්ඨානය කියන්නේ.

මේ විධියට තමාගේ ජීවිතය දිහා හැම තිස්සේම බලන්න පුරුදු කලාම ඔන්න තමන්ට ඉන්ද්‍රිය ධර්ම පිහිටනව. එතකොට සද්ධා, සනි, ඊළඟට විර්ය, අර විර්යයම අකුසල ධර්මයන්ගෙන් සිත මුදව ගන්නයි, කුසල ධර්මයන්ගේ සිත පිහිටුවා ගන්නයි යොදවනව. මොකද සිතේ රාග, ද්වේශ, මෝහ ඇතිවෙන කොට දන්නව මේක සිදුවන්නේ ආත්මයක් නිසා නොවෙයි මුලාවීමක් නිසා කියල. ඔන්න ඔය විධියට හොදට තේරෙනව. එතකොට රාගයක් ඇතිවෙන්නේ කරුණු දෙකක් මුල් කරගෙන. එකක් සුඛ සංඥාව. අනෙක අයෝහි සෝමනසිකාරය. ඒ කියන්නේ සිතට ආපු දේ ඔහේ හිතන්න පුරුදු වෙනව. පුරුදු වෙලා පුරුදුවෙලා අසහනයට පත් වෙනව. ඒකෙන් ද්වේශයට පත්වෙනව. (පටිඝ සංඥාව) ඒක සිද්ධ වෙන්නේ අයෝහිමනසිකාරයෙන්. ඒක වැරදි ලෙස අල්ලගෙන දිගටම හිතන්න පටන් ගන්නව. මෝහය වැඩෙන්නේ වැරදි විධියට හිතීම නිසයි. නුවණින් විමසන අයට මේක වෙන්න පටන් ගන්නව. මේ කාරණා තිසයි මේක සිදුවෙන්නේ කියල. එයා විර්යයක් ඇති කර ගන්නව. යෝහිසෝ මනසිකාරය පිණිස. යෝහිසෝ මනසිකාරය කිව්වේ නුවණින් බෙද බෙද බලන්න පුරුදු වීම. ඒක තමයි ස්වාභූත ඥාන දර්ශනය කරා ඔහු ගෙනයන්නේ.

දැන් අපි කිව්ව සද්ධා, සනි, විර්ය, ඊළඟට සමාධි. දැන් ඔහුගේ සිත තවත්වාගන්න පුළුවන්. ඒ සම්මා සමාධිය. ප්‍රථම ධ්‍යානයේ ඉඳල සතර වන ධ්‍යානය දක්වා සමාධිය.

සරු දිවියක්

ඊළඟ එක පඤ්ඤ, පඤ්ඤ කියන්නේ තමාගේ නුවණ මෙහෙයවල තේරුම් ගන්න දේ තමන්ට දකින්න පුළුවන්.

මේ විධියට සද්ධා, විර්ය, සනි, සමාධි, පඤ්ඤ කියන ඉන්ද්‍රිය ධර්ම පිහිටිය ගමන් එයාගේ ජීවිතේ ශ්‍රාවකත්වය මුල් බැහැ ගන්නව. මේක පිහිටන්නේ තෙරුවන් සරණ තේරුම් ගත් කෙනෙකුට තමයි. දැන් ඔහුගේ ජීවිතය තුළ ආර්ය ජීවිතයකට වුවමනා බිප් පැළ වුණා. ආර්ය ජීවිතයකට වුවමනා බිප් තමුත්ගේ සිත තමැති කුමුරේ පැළ වුණා වගේ එකක්.

ඊට පස්සේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් තමන්ගේ ජීවිතය ධර්මය පැත්තට නැඹුරු වෙනවා. එතකොට තේරෙනව මේ ධර්මය නැඹුරු වීමෙන් තමයි තමුත්ගේ ආරක්ෂාව සැලසෙන්නේ කියල. මේක තමයි සුරක්ෂිත භාවය. අනෙක් හැමවෙලාවේම අතාරක්ෂිතයි කියල තමන්ට වැටහෙනව. තේරෙන්න පටන් ගන්නව. මෙන්න මේ පිලිබදව ආවාම තමන්ගේ ජීවිතේ කිසිම බයක් නැතිව අතිශයින්ම සාර්ථක ජීවිතයක් ඇති කර ගන්න පුළුවන්. ඔබට දැන් පැහැදිලි ඇති. සනි කියන්නේ සතර සතිපට්ඨානයයි. සතර සතිපට්ඨානය මුල් කරගෙන යි. මේ හැම දෙයක්ම තියෙන්නේ. බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ සතර සතිපට්ඨානයෙන් වෙන් කරන්න කිසිම දෙයක් නැහැ.

පව්විට සමුප්පාදය අයිති ධම්මානුපස්සනාවට. පංච තීවරණයෙන් විමසා බලා ඒවායින් සිත මුදවා ගැනීම අයිති වෙන්නේ ධම්මානු පස්සනාවට. පංච උපාදනස්කන්ධය විමසා බැලීම අයත්වන්නේ මොනවාට ද? ධම්මානුපස්සනාවට. අවබෝධයට වුවමනා කරන අංග ඒ කියන්නේ සිත දියුණු කර ගැනීමට අවශ්‍ය සප්ත බෝධ්‍යංග වැඩීම අයිතිවන්නේ ධම්මානුපස්සනාවට. හැබැයි ධම්මානුපස්සනාව කියන එක තනියට තියෙන එකක් නොවෙයි. සතර සතිපට්ඨානයෙන් වෙන්කරන්න බැහැ. අපි ඒක වෙන්කරන්නේ ප්‍රඥවෙන්. අපි හරි පිලිවෙලට අල්ල ගන්නොත් හරි පිලිවෙලට වැටෙනව.

අවිද්‍යාවෙන් මිදීම

මා මුලදී කිව්ව අපේ හිත්වල මුල් බැසගෙන ඇති මම, මගේ, මට අයිති කියන දෙය ගැන. මේ හැගීම මුල් බැස ගන්න හේතුව මොකක්ද? අවිද්‍යාව - ඇත්ත ඇති

හැටියට පේන්නේ නැතිකම. ඉතින් මේ අවිද්‍යාවෙන් මේක පවත්වන්න හේතුවන ඊළඟ කාරණය මොකක්ද? තණ්හාව. මේ නිසා රැස්වන්නේ මොනවද; කර්ම.

දැන් අපි ආයෙත් අපේ ජීවිත තේරුම් ගන්න බලමු. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ මේ ජීවිත පැවැත්ම ධර්මතාවයක් කියලා. ධම්මට්ඨිනි, ධර්මයන්ගේ පැවැත්මක් ය කියලා ධම්ම නියාමනා, මේක එක්තරා ධර්ම න්‍යායක්, පටිච්ච සමුප්පාදය කියන්නේ ලෝකයේ පවතින ධර්ම නියාමයක්. නියාම ධර්මයක්. මේ නිසා තමයි අපට මේකෙන් මිඳෙන්න පුළුවන් කමක් තියෙන්නේ. පටිච්ච සමුප්පාද ක්‍රියාවලියෙන්

අපේ සිත මුදවාගන්න පුළුවන්. මේ ප්‍රශ්නයෙන් සිත මුදවාගන්නට මේ පැවැත්ම හරියට වතුර තැනී, පොහොර තැනී ගහක් වගේ වෙනවා. එහෙම තැන්තම් නෙල් තැනී, වැටී තැනී පහතක් වගේ වෙනවා. තියෙන නෙල් ටිකයි, වැටී ටිකයි පත්තුවෙලා ඉවර වුණාම මොකද වෙන්නේ? පහත නිවිල යනවා. අවිද්‍යාව දුරු කළ ගමන් හිතට අන්න ඒ වගේ වෙනවා.

(ලබන සතියේ තවත් කොටසක්)

